

TRATAMENTO DE RESIDUOS SOLIDOS URBANOS: A CHAVE DO FUTURO

por Manuel Soto Castiñeira

Actualmente, na Galiza, mais do 75% dos residuos sólidos urbanos van a parar a vertedeiros incontrolados. Unha pequena parte deposita-se nos denominados vertedeiros «controlados» como o de Santiago ou A Coruña, que en realidade non son tal. Na Galiza temos tamén unha das tres incineradoras de lixo do Estado español, que trata unhas 65.000 toneladas de lixo procedente da rea de Vigo, polémica polas molestias que causa á povoación próxima.

Neste tema, a actuación da Xunta ten-se caracterizado por unha total deixación, sen nenhuma alternativa de apoio a favor daquelas iniciativas de reducción, controle ou reciclaxe do lixo. Mas na actual lexislatura encargou a redacción dun plan de tratamiento do lixo, no que opta claramente pola via da incineración, sen importar-lle unha vez mais os costes ecológicos, sociais ou económicos.

OS PROXECTOS DA XUNTA

Organizacións internacionais e regulacións ambientais de diversos países, incluidas as Directivas da CEE ao respecto, teñen establecido unha orden preferencial de actuacións para a xestión dos R.S.U.: Redución, Reutilización, Reciclaxe, Incineración con recuperación de enerxía e Vertido en depósitos. No plan da Xunta non se contemplan no mais mínimo as tres primeiras vias.

Basicamente, o proxecto da Xunta presenta duas alternativas. A primeira, herdada xá do anterior goberno, consiste na instalación de duas incineradoras de lixo en bruto, unha para Galiza Sur (Vigo), e outra para Galiza Norte (Meirama). Esta alternativa sería complementada polo

funcionamento dos últimos vertedeiros instalados (Ourense e outros) e pola planta de compost de Mougá. O presupuesto total ascende a 20.775 millóns de ptas, do cal o 71% correspondería a instalación das incineradoras, incluindo un 15% para os dispositivos de control da contaminación dos gases. Neste sentido, calcula-se que para que unha incineradora cumpra coas regulacións ambientais devería incluir até un 40% do presupuesto en equipos de luta contra a contaminación.

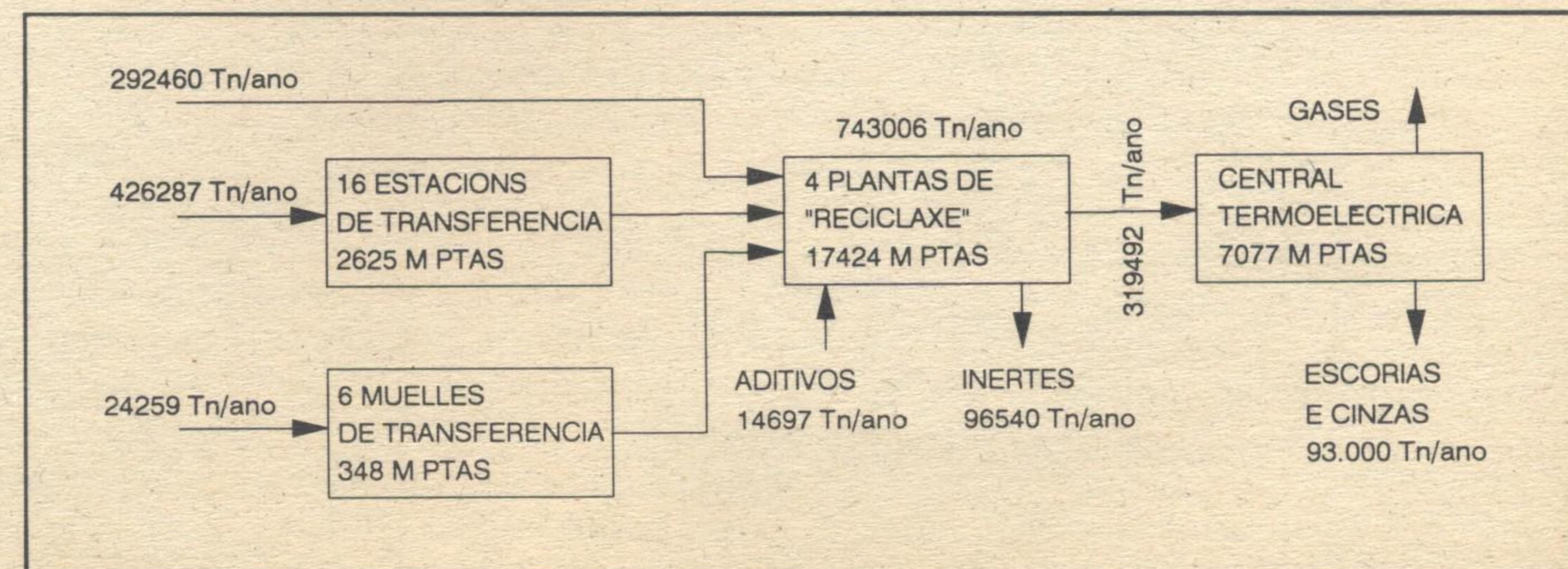
A segunda alternativa é a que hoxe parece contar con mais apoios na Administración. Prevé a construción de catro «Plantas reconvertibles de reciclaxe y elaboración de combustible», una por provincia, onde se triturará o lixo e se separarán posteriormente as fraccións inorgánicas (vidro, cerámica e metais) para o seu vertido directo. A fracción orgánica, que inclue papel, plástico, matearía orgánica segue un proceso no que se engaden compostos alcalinos (cal, dolomita) e seca-se para obter un produto granulado. Este producto, entre un 40% e un 50% en peso do lixo tratado, ha de transportar-se a unha central termoeléctrica, posivelmente a construir en Meirama, para a sua incineración.

No cuadro adxunto detalla-se un esquema deste proxecto, xuntamente coas inversións requeridas (en total uns 30.000 millóns de ptas). A respeito desta alternativa consideramos o seguinte:

a) Trata-se dun proxecto de incineración. A vantaxe que presenta en relación coa primeira alternativa é a de subministrar

un combustíbel mais homoxéneo e fácil de queimar, aspecto importante cando se pretende a xestión privada, e con benefícios, da planta termoeléctrica.

- Se no caso da primeira alternativa se contemplava un 15% de inversións en descontaminación dos fumes, nesta segunda nenhuma sequera se considera o problema.
- Desde o punto de vista económico é o proceso mais caro, tanto en inversións como en costos de operación. Segundo podemos ver no esquema, establecen-se tres tipos de canon:
 - o que cubre o servizo de recollida e transporte até o muelle ou estacións de transferéncia, que correrá por conta dos concellos;
 - o de transporte desde aqueles até as plantas de elaboración do combustíbel, valorado en 524 ptas/tn.
 - o de tratamiento, transporte desde estas plantas até a incineradora, mais a incineración, valorado en 1640 ptas/tn.
- Será praticamente imposible reciclar a fracción inerte, vidro e metais, unha vez triturada en presencia de todo o lixo. Emitiránse a atmósfera substancias altamente tóxicas, entre elas metais pesados e dioxinas. A combustión a elevadas temperaturas non resolve o problema, pois coa temperatura incrementan-se as emisións de metais pesados, mentres que as dioxinas non se ven afectadas, xá que non se forman no proceso de combustión, senón posteriormente no enfriamento.

HOLANDA

Incineradora de resíduos tóxicos.

Estas duas incineradoras están aproximadamente a 3 km una da outra e pertenecen a mesma compañía: AVR.

Incineradora de resíduos tóxicos
Incineradora de lixo urbano de Rijnmond

O leite destas 16 granjas recolle-se en recipientes especiais. A nata do leite separa-se e depois manda-se a incineradora de resíduos tóxicos para ser destruída. Segundo o governo holands, a contaminación por dioxinas neste leite prové da incineradora de resíduos sólidos urbanos, non da incineradora de resíduos tóxicos.

ROTTERDAM, HOLANDA

A incineradora de resíduos urbanos foi construída en 1972 e queima aproximadamente 3000 tn diarias. Est situada a menos de 10 millas do corazón de Rotterdam. Como único sistema de control da polución, esta incineradora conta cun precipitador electrostático (ESP).

O governo holands proíbe a venda do leite de 16 granjas cercanas a incineradora de Rotterdam polos altos niveis de dioxinas encontrados no leite.

En vez de cerrar a incineradora de Rijnmon, o governo holands comprou todo o leite e a carne producido nas 16 granjas desde xullo de 1989.

mento dos gases, por contacto destes coas cinzas volantes.

- e) O argumento da recuperación enerxética carece totalmente de peso. Reciclando estes resíduos aforraria-se entre duas e catro veces a enerxía que se pode obter mediante a sua incineración. Por outro lado, a combustión de todo o lixo producido na Galiza non atinxiria unha producción eléctrica equivalente ao 1% do actual consumo. Calquera medida de aforro enerxético daria uns resultados mellores.

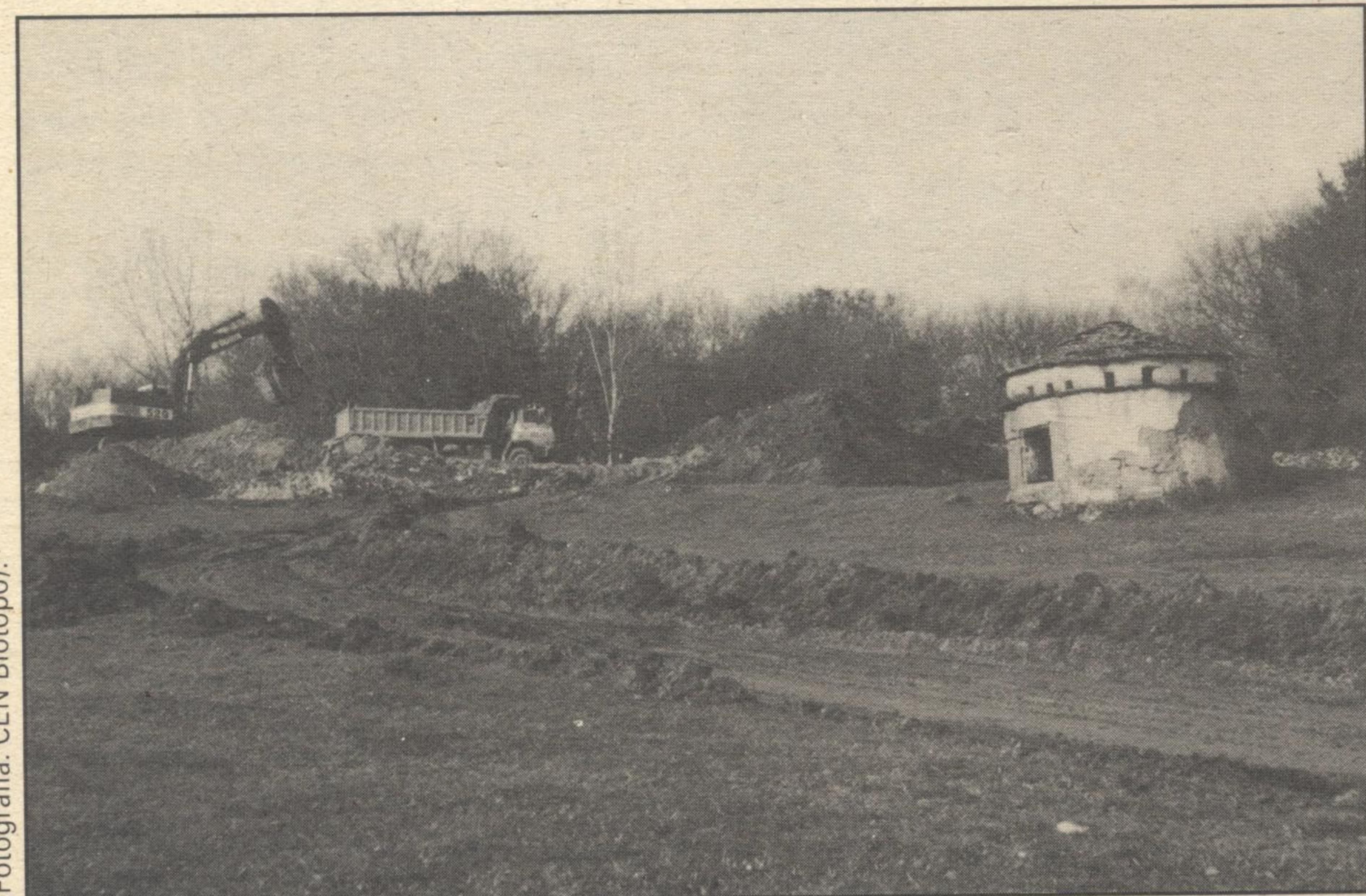
PLATAFORMAS POLA RECICLAXE E EN CONTRA DA INCINERACION

A iniciativa de Adega, a finais de 1992 constituiu-se en Compostela a Plataforma pola reciclaxe, na que participan sindicatos, organizacións políticas e asociacións cidadáns de todo tipo.

Na IX Asemblea de Grupos Ecoloxistas e Naturalistas, celebrada en Gandario en marzo último, once grupos ecoloxistas de toda a Galiza decidiron sumar-se aos traballos que viña realizando a Comisións de Resíduos e Reciclaxe da AGENG, e impulsar noutras localidades a constitución de amplas plataformas a favor da reciclaxe e en contra da incineración. Actualmente xá se ten constituído a plataforma de A Coruña, á que con seguridade seguirán as do Saléns, Lugo e Barbanza, aliás da de Vigo.

A IX Asemblea da AGENG decidiu incrementar os esforzos de apoio ás experiencias de reciclaxe que, a pesar de contar cun apoio decidido dos/as cidadáns, non acaba de cuallar pola falta de compromiso das diferentes administracións. A recollida de papel, vidro ou pilas acha-se hoxe nun dos momentos de maior dificuldade. A IX Asemblea decidiu levar adiante unha campaña combinada de apoio á reciclaxe e de oposición á incineración, manifestando o seu rexeitamento ao plan de R.S.U. da Xunta. Incidiu-se asimesmo na necesidade de elaborar un marco legal para o tratamento, xestión e minimización de resíduos que sexa garante do éxito das iniciativas cidadáns. Neste sentido, a Comisión de resíduos asumiou o compromiso de tramitar unha Iniciativa Lexislativa Popular para o Parlamento da Galiza durante a próxima lexislatura. ■

AGRESIONS AO PATRIMONIO CULTURAL E NATURAL NO CAMIÑO DE SANTIAGO

(Fotografía: CEN Biotopo).

Actuacions no Camiño de Santiago, no tramo que vai de Pedrafita do Cebreiro a Ventas de Narón

O Consello da Cultura Galega fixo hai algún tempo unha crítica das actuacions levadas a cabo no tramo coruñés do Camiño, polas suas consecuencias tanto sobre o patrimonio natural como cultural, denunciando o «critério baseado en conseguila uniformidade da via por medio da construcción dunha pista apta para o tráfico rodado de entre catro e seis metros...» ou o feito de que «sebes, muros, valados de pedra ou comareiros cubertos por herba, silveiras e loureiros que separan o camiño das leiras foran en muitos casos modificados».

Actualmente estas obras están-se a realizar no tramo lucense do camiño, pero os responsáveis das mesmas para nada tiveron en conta as recomendacions do Consello da Cultura. Varios grupos ecoloxistas, entre eles o CEN Biotopo, denunciaron últimamente o grave impacto ambiental causado nesta zona, que afecta ao arvorado autóctono, con talas

indiscriminadas, recheos e desmontes. Acibos, carvallos, castiñeiro, bidueiros, ameneiros, son derrubados e en muitos casos soterrados sen nengun tipo de miramento. A fauna asociada, e principalmente as paisaxes ven-se claramente afectadas.

O impacto cultural non é menor nesta parte do camiño. En lugar de atender as necesidades de mellora e recuperación do patrimonio arquitectónico i etnográfico, as actuacions de reconversión de escolas rurais en albergues ou de construcción de novos edificios para o mesmo fin romperon coa personalidade característica do camiño. Alá, o descontento dos veciños polas expropiacions patente, só compensado polas perspectivas de urbanización das fincas colindantes cos novos trazados do camiño, aspecto que por outro lado pode ser a maior amiaza no futuro para a saúde da Ruta Xacobea. ■

OPOSICION AS INCINERADORAS EN EUROPA

Segundo diferentes fontes, o movemento de oposición ás incineradoras que xurdíu nos últimos anos en Europa deve-se a cinco factores:

- 1) O incremento de dioxinas no meio ambiente próximo ás incineradoras, especialmente no leite de vaca.

- 2) O incremento de dioxinas no leite materno.
- 3) As queixas dos cidadáns que viven cerca das incineradoras, de sufriren problemas respiratórios e outras enfermidades.
- 4) O tremendo coste dos equipos a instalar nas novas incineradoras para reducir as emisións de mercúrio e de dioxinas.
- 5) O recoñecimento de que existen formas mellores e mais baratas de xestionar as basuras. ■

A ASOCIACION DE MEDICOS ALEMANS PRONUNCIAN-SE CONTRA A INCINERACION

Resolución da comunidade médica de Munich (1990) sobre o problema do lixo: «As incineradoras poden por en perigo a saúde humana ao xenerar compostos tóxicos que non poden ser controlados, dos que normalmente se descoñece a composición, cantidade e toxicidade, e que acaba inevitavelmente nas águas subterráneas e no ar, alcanzando finalmente o corpo humano. A incineración converte o lixo, mais ou menos benigno, nun material cun grande contido de compostos tóxicos, as cinzas de fondo e volantes (30% en peso do lixo), que deve ser considerado como resíduo tóxico e perigoso. A solución á crise da basura non pode encontrar-se ao final do proceso produtivo, buscando a eliminación dos resíduos, senón ao comezo, a través da prevención e a reducción. ■

COLECTIVOS E CIDADANS RECLAMAN A CONTINUACION DA RECOLLIDA DE PAPEL EN COMPOSTELA

No número anterior de Cerna informava-se da recollida de papel usado en Compostela, a cargo da recién criada cooperativa Reyco S.L. A meados de maio a empresa pechou as portas, tras varios meses de impago de salários. Os traballadores denunciaron a falta de apoio do Concello, que depois de entregar-lles material e maquinaria en mal estado, desouviu todas as solicitudes de axuda da empresa.

Neste peche pesou tamén a difícil situación desta actividade, con prezos para o papel usado que non cobren os gastos de transporte até as fábricas de papel, situadas todas fora de Galiza, e con importacións doutros países nos que se subviciona a recollida selectiva como forma de resolver o problema do lixo.

Diferentes institucións, colectivos e cidadáns exixen das autoridades un maior compromiso coa recollida e reciclaxe de papel e propoñen a súa subvención (ao menos nunha cantidade equivalente á que se paga por desfacer-se do lixo) así como a instalación dunha fábrica de papel na Galiza que utilice o papel vello como matéria prima. ■